

Cegléden jártunk 2014.

Cegléd régen és ma is út menti városként volt ismert, tulajdonképpen az „Alföld kapuja” területére jellemzőek voltak a mocsaras, vizenyős, belvizes részek, valamint a Gerje-patak az ártereivel. A város neve is egyes források szerint a török eredetű „cegle”, „cigle” szóból származik, melynek jelentése: fűzfa.

Az eladdig királyi birtok Ceglédet I. (Nagy) Lajos királyunk 1358-ban anyjának, a lengyel Łokietek Erzsébetnek adományozza, aki aztán 1368-ban az óbudai klarissza apácák birtokába juttatta, akik a török korig, majd 1782-ig voltak földesurai a városnak.

1509-ben a város fellázadt az apácák tisztartója ellen. Az apácák Mészáros Lőrinc papot küldték a városba az emberek megnyugtatására.

1514-ben a keresztes sereget toborozták. A török ellen induló 40 ezres keresztes sereg Cegléden is átvonult, gyakorlatozott, és Dózsa innen küldte ki a jobbágyokat csatlakozásra felhívó kiáltványát. Körülbelül 2000 ceglédi is csatlakozott a sereghez.

Kossuth téri katolikus templom mögött áll a Somogyi József által készített Dózsa-szobor

Cegléd támogatta a Rákóczi-szabadságharcot, maga a fejedelem kétszer is járt a városban. A szabadságharc során ugyan a lakosság háromszor is menekülésre kényszerült, de 1711 után ismét emelkedett a város lakossága, majd a 18. század közepétől folyamatos a növekedés eredményeként, 1848-ra már több mint 16 000 lakója van. A török kiűzése után a klarisszák visszakapták a várost, amit a nagyobb önállósághoz szokott lakosság igencsak sérelmezett. A klarissza rend II. József általi felszámolása után a földesúri jogokat a Ceglédi Vallásalapítványi Uradalom gyakorolta. A király türelmi rendelete megszüntette a reformátusok hátrányos megkülönböztetését is.

Az 1834-es nagy tűzvész után kezdődött a mai város tervszerű kiépülése. A gótikus katolikus templom helyén ekkor épült a mai templom és megkezdték a református templom építését is Hild József tervei alapján. Az 1847-ben megnyitott Pest-Szolnok vasút, majd az 1854-ben Szeged felé elágazó vonal pedig jól mutatja a város közlekedés-földrajzi szerepének erősödését is. A református iskola falánál állították fel 1949-ben a pozsonyi egykori Zöldfa fogadó erkélyét, amelyen állva mutatta be Kossuth az ünneplő pozsonyiaknak 1848. március 17-én Batthyány Lajost, mint az ország felelős miniszterelnökét. Erről az erkélyről hirdették ki azt is, hogy az országgyűlés elfogadta a jobbágyfelszabadítást. Ez igencsak kedvező lehetett a ceglédieknél, hiszen ezzel a jobbágytelkek mind használóik tulajdonába kerültek. 1848. szeptemberben Kossuth megjelenése és gyújtó hangú szónoklata – a ceglédi katolikus templom előtt – élénkítően hatott a népfelkelőkre, és a nemzetőrökre egyaránt; 2-3 ezren csatlakoztak a szabadságharchoz. Állítólag a Pestre vonuló ceglédi önkéntesek énekelték először a Kossuth-nótát. A beszéd helyszínén ma emléktábla áll, és ennek az eseménynek állít emléket Horvay János 1902-ben felállított Szabadság téri Kossuth-szobra is.

Cegléd a szabadságharc leverése után is ragaszkodott a függetlenségi hagyományokhoz, a kiegyezés után általában függetlenségi párti képviselőket választott. 1877-ben 100 ceglédi találkozott Turinban (Torinó) az emigráns Kossuthtal, hogy hazahívja a város országgyűlési képviselőjének. Kossuth nem jött haza, de a „turini százak”, majd leszármazottaik minden évben megünnepelték az utazás évfordulóját jelentős szerepet játszanak a Kossuth-kultusz ápolásában és a Kossuth Múzeum támogatásában. Ha már Kossuth nem is lehetett a város képviselője, a fia azért igen: Kossuth Ferenc a századfordulón nemcsak Ceglédet képviselte, hanem ő volt a Függetlenségi és Negyvennyolcas Párt vezetője 1881. november 26-án Jakab Lajos igazgatása alatt, a Népkör telkén megnyílt a színház a Bánk bánt előadván.

A századfordulóra azonban már előrehaladt a városiasodás, 1899-ben állami gimnáziumot kapott a város, és a legjelentősebb középületek is ekkor épültek. A virágkor nagyban kötődik az akkori polgármester, Gubody Ferenc személyéhez.

A második világháborús veszteségeket növelte a zsidók deportálása A zsinagógában ma sportterem működik.

A hetvenes években a város fejlődésnek indult, de a rendszerváltás után gyakorlatilag megszűnt ipara, visszafejlődött mezőgazdasága, bár az idegenforgalom jelentősége (Ceglédi Gyógyfürdő és Szabadidőközpont) folyamatosan nő.

Megérkeztünk az 1900 körül épült Jellegzetes vörös téglá burkolatú állomásra ahol a kedves ceglédi barátaink vártak bennünket

A tiszti lakótelep közepén egy érdekes hidrofor házat találtunk, ami legnagyobb meglepetésünkre a helyi nyugállományú katonák klub helyiségének van kialakítva. A barátságos klubban Bobvos Pál ismertette Cegléd történetét majd városnézés keretében megismertetett bennünket szép városukkal.

Meglátogattuk a Kossuth múzeumot, amit 1917-ben alapítottak. Mai épülete ifj. Nagy István tervei alapján tíz évvel korábban, 1907-ben bank céljára épült. A múzeum 1956-ban költözött mai helyére. Itt van az ország leggazdagabb Kossuth-gyűjteménye, melyben nemcsak Kossuth Lajos életének relikviáit, hanem a Kossuth-kultusz művelődéstörténeti jelentőségű dokumentumait is őrzik.

Felkerestük azokat a helyeket, amik Kossuth miatt nevezetesek

Megnéztük a szép templomokat majd a sétán elfáradva és megéhezve elköltöttük a finom ebédünket. Ebéd után a fele társaság a helyi gyógyfürdőbe ment, a másik fele tovább kutatta Cegléd nevezetességeit, Felkerestük a szép patinás középületeket a Bíróságot, az Ügyészséget, a Városházát, még azt is elértük, hogy csak nekünk megmutatták a városháza gyönyörű dísztermét, ahol Kossuth Ferenc képe is látható

Megtekintettük a városalapítók szobrát. A szobor talapzatán három alak áll: egy apáca, egy parasztlány és egy polgár. A város történelmét idéző három alak egy-egy korszakot jelképez Természetesen minket érdekel a piac és az árufelhozatal is.

Otlétünkkor adták át a felújított városi strandot, melynek avatására Orbán Viktort várták

A városnézés közben kellően elfáradva még beültünk egy cukrászdába, hogy egy kicsit kényeztessük magunkat valami finomsággal.

Az egész nap nagyon kellemes és tanulságos volt, sok köszönet ezért kedves ceglédi barátainknak.

Remélem, legközelebb mi is viszonzhatjuk a kedvességüket egy budapesti programmal.

Gregor Ica

A szerző felvételei megtekinthetők az alábbi linken:

<https://picasaweb.google.com/117241974335539325531/Cegled2014Marc?authuser=0&authkey=Gv1sRgCPjCrefNmt6M5AE&feat=directlink>

vagy a Puskás Egyesület Galériájában.